

Themanummer Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn

R.H.G. Jongman

De Levende Natuur 99 (6) is in zijn geheel gewijd aan de Vogelrichtlijn en de Soorten- en Habitatrichtlijn. Op uitgebreide wijze wordt ingegaan op de inhoud van beide richtlijnen, de meerwaarde van Europees beleid voor Nederland, de typen beschermde habitats en de soorten die ermee een extra beschermingsstatus kunnen krijgen. Er wordt uitgebreid ingegaan op de juridische betekenis van deze Europese richtlijnen. Echter zoals altijd bij Europese richtlijnen wordt het geheel gepresenteerd als iets van Europa en niet als een interactief gebeuren wat het zou moeten zijn. Terecht wordt in het voorwoord geconstateerd, dat er in Nederland (in tegenstelling tot vele andere landen) weinig aandacht is voor deze Europese regelgeving.

De Habitatrichtlijn, is een zeer moderne richtlijn, althans dat zou ze kunnen zijn. In de Habitatrichtlijn zit expliciet - en dat is ook te vinden in de Vogelrichtlijn - een netwerkprincipe ingebouwd. Natura 2000 moet de kern vormen van een netwerk van beschermde gebieden in Europa, zoals de kerngebieden binnen de Nederlandse Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Aanvullend daarop geven Artikel 3, lid 3 en Artikel 10 aan, dat lidstaten, als zij dat noodzakelijk vinden voor het instandhouden van de samenhang van Natura 2000, plannings- en beheersmaatregelen kunnen nemen voor lineaire elementen zoals heggen, waterlopen en rivieren. Alleen Osieck gaat hier in zijn eerste bijdrage in twee zinnen op in; in de overige artikelen is hier geen aandacht voor.

Beide Artikelen lijken vrijblijvend, maar ze vormen door hun "subsidiariteit" - het principe, dat de EU alleen die zaken regelt die de nationale verantwoordelijkheid te boven gaan - de verbinding tussen internationaal, nationaal en regionaal natuurbeschermingsbeleid. Het geeft het proces weer in Europa van enerzijds decentralisatie en integratie met andere sectoren en anderzijds internationalisering.

Eén van de "passende maatregelen" te treffen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten in de speciale beschermingszones niet verslechtert en er geen

storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen (art 6.2)" is het voorkomen van isolatie en versnippering door het aanleggen en in stand houden van verbindingen. Het is logisch, dat de beperkte groep Brusselse ambtenaren zich voorlopig weinig gelegen zal laten liggen aan het bereiken van de "gunstige staat van instandhouding". Ze wijzen erop - zo is te horen in de wandelingen - dat het aanwijzen van gebieden al moeilijk genoeg is; men dient zich voorlopig nog niet bezig te houden met de passende maatregelen.

Dat wil natuurlijk niet zeggen, dat ook de natuurbescherming in Europa zich daarbij heeft neergelegd. Het is juist haar historische taak nieuwe maatschappelijke en wetenschappelijke inzichten zoveel mogelijk te laten doorwerken. In de meeste landen van de Europese Unie wordt op regionaal en nationaal niveau gestudeerd op of gewerkt aan de realisering van ecologische netwerken, inclusief ecologische corridors, zoals in Artikel 3 lid 3 en Artikel 10 vermeld zijn. Naast Nederland gaat het onder meer om Duitsland, België, Denemarken, Italië, Engeland, Portugal en Spanje. Buiten de EU gaat het onder meer om Rusland, Zwitserland, Tjechië en Slowakije. Een aantal, waaronder Vlaanderen, hebben hun ecologisch netwerk zelfs per wet of decreet geregeld.

Daarom moet de Habitatrichtlijn niet in navolging van de ambtelijke EU-cultuur gepresenteerd worden als een richtlijn voor alleen het beschermen van de belangrijkste Europese natuurgebieden; maar als de richtlijn met een opening tot

De Habitatrichtlijn is niet alleen een richtlijn voor het beschermen van de belangrijkste Europese natuurgebieden, maar is ook een opening tot het ontwikkelen van ecologische netwerken, waardoor Europees beleid verbonden wordt met natuurbelief uit de regio's.

Dit vraagt van de regio's eigen beleid te ontwikkelen, op zoek te gaan naar integratie van natuurbelief met wegenbeleid en verstedelijking. Dassen-tunnels onder wegen, die kerngebieden met elkaar verbinden, zijn hiervan een voorbeeld.

het ontwikkelen van echte ecologische netwerken, die Europees beleid verbinden met het natuurbelief in de regio's en die natuurbelief integreren met andere vormen van planning en beleid. De regio's moeten dan wel eigen beleid ontwikkelen en de betekenis van Artikel 6 beseffen in de zin van de plannings- en beheersmaatregelen die genomen moeten worden voor de integratie van natuurbelief met wegenbeleid en verstedelijking. Juist voor bestuurders en beleidsmakers op dit niveau zou in De Levende Natuur hierop moeten worden ingegaan, want hier ligt ook voor Nederland mijns inziens een belangrijk stuk meerwaarde van de Habitatrichtlijn.

Dr R.H.G. Jongman
LUW, leerstoelgroep landgebruiksplanning
Gen. Foulkesweg 13
6703 BJ Wageningen

Informatie over Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn is ook te vinden op internet. Officiële documenten zijn te vinden op de pagina's van de Europese Unie: <http://europa.eu.int/redirect/dg11.htm>
Daarnaast is het Europese Milieuaagentschap in Kopenhagen een ingang voor informatie: <http://www.eea.dk> en <http://www.eionet.eu.int/>.
Helaas is zowel bij de Europese Unie als bij het Milieuaagentschap informatie over natuurbescherming vrij moeilijk toegankelijk. Beter toegankelijk en veel overzichtelijker en completer is de site van het Europees Centrum voor Natuurbescherming (ECNC). Hier is zowel informatie over de Habitatrichtlijn als ander Europees natuurbeschermingsbeleid te vinden: <http://www.ecnc.nl>.